

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

1339-4291/16
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 45183 датум 11.12.2017.

На основу члана 138. став 1. Устава Републике Србије¹ и члана 24. став 2. Закона о Заштитнику грађана², поступајући по притужби [REDACTED] из Београда, [REDACTED] из Београда, као и на основу сазнања из већег броја притужби других грађана, Заштитник грађана даје следеће

МИШЉЕЊЕ

Послови вештачења представљају стручне активности чијим се обављањем пружају, суду или другом органу који води поступак, стручна знања неопходна за утврђивање, оцену или разјашњења правно релевантних чињеница којима они не располажу.

Имајући то у виду, Заштитник грађана сматра да се само ефикасним, непристрасним и стручним радом вештака може обезбедити правилно, потпуно и благовремено остваривање и заштита права грађана, превасходно права на правично суђење и суђење у разумном року.

Стога је неопходно да услови за обављање вештачења, поступак именовања и разрешења судских вештака, права, обавезе и одговорност лица која обављају вештачење, као и праћење њиховог рада буду јасно одређени и да се прописи који ту област регулишу доследно примењују, све у циљу обезбеђивања ефикасног, непристрасног и стручног рада вештака, заштите права грађана, као и заштите права самих судских вештака.

Послове вештачења треба да обављају лица која, у складу са правилима струке и професионалне одговорности, могу да одговоре постављеним задацима и очекивањима.

Заштитник грађана је схватања да Закон о судским вештацима не садржи одговарајуће одредбе којима се на прецизан, јасан и недвосмислен начин уређује поступак именовања судских вештака, упис у Регистар, поступање по притужбама на рад вештака, праћење њиховог рада, као и поступак за разрешење, што отвара простор за недоследност и арбитрарност у примени тог закона.

Стога је неопходно да Министарство правде, без одлагања, предузме мере из своје надлежности у циљу измена и допуна Закона о судским вештацима како би се:

- детаљније уредио поступак именовања судских вештака и упис у Регистар вештака, посебно у делу који се односи на начин одређивања уже специјалности, ради

¹ „Службени гласник РС”, бр. 98/06

² „Службени гласник РС”, бр. 79/05 и 54/07

отклањања постојећих недостатака, нелогичности и проблема које стварају простор за недоследности у процедури, злоупотребе и арбитрарност у поступку именовања судских вештака и сумњу у правилност поступка именовања вештака, стручност вештака, њихова знања и вештине, као и квалитет вештачења;

- детаљније уредио поступак за разрешење вештака, поступање по притужбама на рад, као и праћење рада вештака а нарочито обавезе суда/органа који води поступак, све у циљу обезбеђивања ефикасног, стручног и непристрасног разматрања и оцене основаности притужби и предлога за разрешење вештака и
- регулисали различити степени одговорности вештака и санкција у зависности од значаја, односно тежине повреде дужности, односно уредио поступак привремене забране обављања вештачења.

Истовремено, потребно је да Министарство правде посебну пажњу поклони, у оквиру својих надлежности на доследну примену прописа који регулишу област вештачења.

Разлози

Заштитник грађана примио је притужбе којима су грађани указивали на незадовољство радом Министарства правде, у вези са поступком именовања судских вештака, као и поступањем по притужбама на рад вештака и образложеним предлозима за разрешење вештака. Такође, Заштитнику грађана се обратио и одређен број судских вештака који су изразили незадовољство у вези са одређивањем уже специјалности у поступку именовања, док су поједини имали примедбе у вези са забраном обављања вештачења када је против вештака покренут кривични поступак за кривично дело које га чини недостојним за обављање послова вештачења, док тај поступак траје.

Законом о судским вештацима³ уређени су услови за обављање вештачења, поступак именовања и разрешења судских вештака, поступак уписа и брисања правних лица која обављају послове вештачења, као и права и обавезе лица која обављају вештачење.

Чланом 6. ст. 1. Закона о судским вештацима прописано је да физичко лице може бити именовано за вештака ако поред општих услова за рад у државним органима прописаних законом испуњава и следеће посебне услове: 1) да има одговарајуће стечено високо образовање на студијама другог степена (дипломске академске студије - мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије), односно на основним студијама, за одређену област вештачења; 2) да има најмање пет година радног искуства у струци; 3) да поседује стручно знање и практична искуства у одређеној области вештачења; 4) да је достојан за обављање послова вештачења. Ставом 2. прописано је да изузетно од става 1. овог члана, за вештака може бити именовано лице које има најмање завршену средњу школу, ако за одређену област вештачења нема довољно вештака са стеченим високим образовањем.

Чланом 12. ст. 1. Закона прописано је да захтев за именовање са прилозима којима се доказује испуњеност услова за обављање вештачења кандидат за вештака подноси министарству. Ставом 2. прописано је да се у захтеву наводе лични подаци, звање, радна биографија, област вештачења и ужа специјалност.

³ „Сл. гласник РС”, бр. 44/2010

Чланом 14. ст. 1. Закона прописано је да решење о именовању вештака садржи презиме, име једног родитеља и име вештака, његово пребивалиште и адресу, звање, област вештачења и ужу специјалност вештака.

Чланом 18. ст. 1. Закона о судским вештацима прописано је да суд, односно орган који води поступак прати рад вештака и о својим примедбама и новчаним казнама које су изречене вештаку обавештава министарство. Ставом. 5. тог члана прописано је да образложени предлог за разрешење вештака због нестручног, неуредног или несавесног вештачења може поднети суд, орган који води поступак, односно странке или други учесници у судском или другом поступку.

Чланом 19. ст. 1. Закона прописано је да ће вештак бити разрешен: 1) на сопствени захтев; 2) ако се утврди да нису постојали, односно да су престали услови на основу којих је именован; 3) ако буде осуђен за кривично дело које га чини недостојним или неподобним за вршење послова вештачења; 4) ако му буде изречена заштитна мера забране обављања делатности у области у којој обавља вештачење; 5) ако му на основу судске одлуке буде одузета или ограничена пословна способност; 6) ако се на начин прописан законом утврди да је изгубио радну способност; 7) ако неуредно, несавесно или нестручно обавља вештачење. Ставом 2. тог члана прописано је да вештак неуредно и несавесно обавља вештачење ако неоправдано одбија да вештачи, не одазива се на позиве суда или другог органа који води поступак, не обави вештачење у року који одређен и у другим случајевима предвиђеним законом. Ставом 3. прописано је да вештак нестручно обавља вештачење ако даје непотпуне, нејасне, противречне или нетачне налазе, док је ставом 4. прописано да у поступку који се води по предлогу за разрешење вештака министар може формирати стручну комисију од три члана из реда водећих стручњака у области у којој вештак вештачи, ради оцене стручности рада вештака и може омогућити вештаку да се изјасни о чињеницама и околностима на којима се заснива предлог за разрешење.

Чланом 20. ст. 1-3. Закона прописано је да вештак не може обављати вештачења ако је против њега покренут кривични поступак за кривично дело које га чини недостојним за обављање послова вештачења, док овај поступак траје. О покретању кривичног поступка против вештака орган који води поступак без одлагања обавештава министарство. По правноснажном окончању кривичног поступка, суд о његовом исходу обавештава министарство.

Чланом 27. Закона о судским вештацима прописано је да је вештак дужан да се придржава рокова одређених решењем суда и да вештачење обавља савесно, стручно и непристрасно.

***

Заштитнику грађана се обратила притужилца [име заштићено] из Београда указујући да је Министарству правде поднела захтев за поништај решења бр. 740-05-01477/2010-03 од 06. 07. 2011. године, којим је [име заштићено] из Београда, доктор стоматологије, именована за судског вештака за област стоматологије, ужа специјалност максилатофацијална хирургија. Поништај је тражила због непостојања основа за упис наведене уже специјалности. У циљу отклањања недостатка Министарство правде је решењем о измени бр. 740-05-01477/2010-03 од 13. 06. 2016. године, изменило решење о именовању вештака у делу уже специјалности, тако што су речи „Максилатофацијална хирургија“, замењене речима „Судска медицина“ у складу са завршеним специјалистичким студијама вештака. У образложењу Министарство је навело да приликом конкурса за именовање, кандидат није имао могућност да изабере ужу специјалност у складу са завршеним специјалистичким студијама. Наиме, у Јавном позиву

није био наведен начин одређивања уже специјалности, а с обзиром да [REDACTED] није навела ужу специјалност, затражено јој је да изврши допуну захтева, заокруживањем једне од седам понуђених ужих специјалности за област стоматологије, међу којима се није налазила судска медицина.

Поступајући по притужби притужилце, а имајући у виду да проблем одређивања уже специјалности може представљати проблем који надилази границе конкретног случаја, Заштитник грађана је актом дел. бр. 172 од 04. 01. 2017. године од Министарства правде затражио релевантне информације о начину одређивања уже специјалности у зависности од области вештачења, и поступању у ситуацијама када кандидати у захтеву за именовање не наведу ужу специјалност, односно о основу формирања листа ужих специјалности за сваку област вештачења.

Актом дел. бр. 7-00-15/2017-30 од 23. 01. 2017. године Министарство правде се изјаснило да Законом о судским вештацима није прописан начин и критеријум по којем се врши одређивање уже специјалности, те је самим тим Министарство постављало критеријуме за одређивање уже специјалности, у зависности од области вештачења. Као пример, за област медицине, наведено је да су завршене специјалистичке студије и научно звање кандидата, главни критеријум за одређивање уже специјалности према гранама медицине. У вези са процедуром поступања Министарство се изјаснило да у ситуацијама када кандидат у захтеву за именовање за судског вештака не наведе ужу специјалност, Министарство у складу са одредбама Закона о општем управном поступку, доставља допис са понуђеним ужим специјалностима за одређену област, ради отклањања формалног недостатка, заокруживањем једне од понуђених ужих специјалности. Листе ужих специјалности у зависности од области вештачења су се одређивале на основу области и грана за ту област.

Увидом у Регистар судских вештака који је јавно доступан на интернет страници Министарства правде, утврђено је да у појединим случајевима постоје одређене нелогичности које се односе на упис области вештачења и уже специјалности. Примера ради, под ред. бр. уписа: 4770 и ред. бр. уписа: 4784, као област вештачења за именоване вештаке уписана је стоматологија, а као ужа специјалност такође стоматологија. Такође, ред. бр. уписа: 2140 - и ред. бр. уписа: 2142, математика је уписана и као област вештачења и као ужа специјалност. Судска медицина је код појединих вештака уписана као ужа специјалност за област медицине (прим. ред. бр. уписа: 3848), док је под ред. бр. уписа 4846, уписана као посебна област са ужом специјалности: патологија и обдукције. Затим, под ред. бр. уписа: 2148, уписана је област вештачења ликовне уметности, а као ужа специјалност: ликовна уметност, примењена уметност. При том, примењена уметност постоји као посебна област вештачења. Под ред. бр. уписа: 2155 уписана је област: примењене уметности, а као ужа специјалност: дизајн, сликарство, сценографија и др.

Кроз наведене примере може се уочити да је код одређених судских вештака као ужа специјалност уписана област вештачења за коју су именовани, код неких вештака као ужа специјалност уписана је област која постоји као посебна област вештачења, док је код појединих уписан већи број ужих специјалности без одређења њиховог коначног броја.

Заштитник грађана је става да су поменуте нелогичности и проблеми у вези са одређивањем уже специјалности, условљени недостацима у Закону о судским вештацима, који не прописује одређене, нити одредиве критеријуме на основу којих се врши упис уже специјалности. У таквој ситуацији, Министарство у зависности од области вештачења само поставља критеријуме за одређивање уже специјалности.

Недостаци у правној регулативи, непостојање јасних критеријума за одређивање уже специјалности у појединим областима вештачења, отварају простор за недоследности у процедури, за злоупотребе и арбитрарност у поступку именовања судских вештака и могу бити на штету самих кандидата за судске вештаке. Непостојање унапред познатих критеријума за одређивање уже специјалности у зависности од области вештачења, јасних смерница за њихово одређивање, или одредби упућујућег карактера, у дилему могу довести и кандидате за судске вештаке приликом подношења захтева за именовање. Према наводима Министарства, завршене специјалистичке студије и научно звање кандидата, су главни критеријум за одређивање уже специјалности према гранама медицине. Поставља се питање критеријума када нема завршених специјалистичких студија и научног звања. При том, у конкретном случају [REDACTED], је у тренутку подношења захтева имала научно звање, завршене специјалистичке студије и положен специјалистички испит. И поред тога, на основу понуђене листе ужих специјалности није имала могућност да изабере ужу специјалност у складу са специјалистичким студијама које је завршила. Недостатак је накнадно исправљен, али се поставља питање начина формирања листа ужих специјалности, као и стручних капацитета Министарства правде да самостално формира листе ужих специјалности, за различите области вештачења.

Наведене мањкавости и код грађана могу изазвати сумњу у правилност поступка именовања вештака, стручност вештака, њихова знања и вештине, као и квалитет вештачења. Такође и судови и други органи који ангажују вештаке ради утврђивања или разјашњења одређених чињеница могу бити у дилеми око ангажовања појединих вештака. Поменуте мањкавости супротно изричитој Законској одредби⁴ за последицу могу имати и неравномерно ангажовање вештака из исте области. Стога је према ставу Заштитника грађана, неопходно унапредити правни оквир у поменутом делу. Унапређење правног оквира допринело би правној сигурности, заштити права и интереса самих кандидата у поступку именовања. Истовремено, било би од значаја и за друге грађане, којима је остваривање и заштита одређених права и интереса условљена стручним знањима којима располажу судски вештаци.

Поред наведеног, анализом одредби Закона о судским вештацима, као и на основу чињеница и околности из притужби грађана, Заштитник грађана је констатовао да постоји потреба да се потпуније регулише праћење рада вештака, њихова одговорност као и поступак разрешења вештака.

Сходно законским одредбама један од прописаних разлога за разрешење вештака је неуредно, несавесно или нестручно обављање вештачења. Образложени предлог за разрешење вештака из тог разлога између осталог могу поднети и странке или други учесници у судском или другом поступку. Из притужби грађана које су се односиле на незадовољство поступањем Министарства правде по поднесцима, којима су грађани указивали на неуредан, несавестан или нестручан рад вештака, утврђено је да постоје одређене мањкавости у поступању Министарства, условљене законским недостацима. Наиме, грађани се обраћају Министарству и поднесцима који нису изричито одређени као предлози за разрешење вештака, већ као притужбе на рад вештака којима грађани граже утврђивање њихове одговорности за неуредан, несавестан или нестручан рад. Такве притужбе су најчешће у вези са поступањем вештака у судским поступцима. Законом о судским вештацима није регулисано поступање по притужбама на рад вештака. Неке од притужби грађана и чињенице утврђене кроз поступке контроле рада Министарства правде⁵, указују да по појединим таквим притужбама, Министарство

⁴ Чл. 18. ст. 2 Закона о судским вештацима прописује да је суд, односно орган који води поступак, дужан да прати рад вештака и да за вештачење у поједином предмету одређује вештака који има пребивалиште на подручју тог суда, водећи рачуна да вештаци из исте области буду равномерно ангажовани.

⁵ Поступак контроле рада Министарства правде у предмету 65-858/14

поступа као по притужбама на рад суда, и прослеђује их председнику поступајућег суда, позивајући се искључиво на прописе који регулишу поступање по притужби на рад суда⁶. Оцена основаности предлога за утврђивање одговорности вештака, односно одговор Министарства у том делу изостаје и поред изричитих захтева притужилаца. Такво поступање доводи до изневерених очекивања грађана имајући у виду надлежности Министарства за именовање и разрешење судских вештака утврђене Законом о судским вештацима. Заштитник грађана сматра да поступање по притужбама на рад вештака које грађани упућују Министарству треба регулисати, као и да сваку притужбу треба свестрано размотрити у складу са њеном садржином и притужиоцу образложено указати на разлоге поступања/непоступања. При том, треба нагласити да Заштитник грађана није става да по свакој притужби на рад вештака треба покренути поступак за разрешење, нити да евентуална притужба на рад вештака треба да буде пут за преиспитивање појединачних налаза и мишљења вештака на којима се заснивају судске одлуке или одлуке других органа, односно да се на било који начин утиче на ток судског поступка. У зависности од врсте поступка, процесним законима, је регулисано вештачење, могућности за оспоравање датих налаза и мишљења, као и правна средства путем којих се налаз и мишљење могу оспоравати.

Насупрот наведеном, из одређених притужби грађана Заштитник грађана је дошао до сазнања да је поступајући по образложеним предлозима странака/учесника у судском поступку, за разрешење вештака, Министарство тражило изјашњења од поступајућих судова позивајући се и на чл. 18. Закона о судским вештацима. Заштитник грађана је имао увид у поједина изјашњења суда⁷, у којима је суд обавештавао Министарство да није надлежан за разматрање захтева за разрешење судског вештака, те да о разрешењу одлучује министар односно стручна комисија по овлашћењу министра. При том, Министарству није достављена информација о евентуалним примедбама на рад вештака и евентуалним новчаним казнама, а у складу са одредбом чл. 18. ст. 1. Закона о судским вештацима. Том одредбом прописано је да суд, односно орган који води поступак прати рад вештака и о својим примедбама и новчаним казнама које су изречене вештаку обавештава министарство. Имајући у виду наведено, може се поставити питање примене наведене одредбе, односно да ли, и на који начин судови/органи који воде поступак, прате рад вештака, у којим временским интервалима и о којим примедбама на рад вештака обавештавају Министарство правде. Према ставу Заштитника грађана потребно је детаљније регулисати праћење рада вештака као и надзор над њиховим радом и у том смислу прецизирати дужности судова, односно органа који води поступак.

У прилог томе говори и чињенично стање утврђено на основу притужбе и документације коју је притужилац [име и презиме] из Београда доставио Заштитнику грађана. Наиме, притужилац је сагласно чл. 18. ст. 5. Закона о судским вештацима, Министарству правде поднела образложени предлог за разрешење судског вештака [име и презиме], указујући на неуредно, несавесно и нестручно обављено вештачење у предмету Првог основног суда у Београду 29П-46044/2010 (да судски вештак није доставио стручну анализу, да је прекорачио своја овлашћења дајући правни став, као и да је налаз и мишљење доставио суду након 373 дана).

Министарство правде је поступајући по предлогу притужбе, затражило изјашњење од Првог основног суда и вештака чије разрешење је предложено. У акту VI Су бр. 33/2017 од 17. 01. 2017. године Први основни суд у Београду се изјаснио да је вештак предмет преузео 23. 06. 2015. године, те како суду није доставио налаз и мишљење, суд му је дописима од 04. 11. 2015. године, 06. 04. 2016. године и 01. 06. 2016. године налагао да

⁶ Чл. 8. и 55. Закона о уређењу судова („Сл. гласник РС”, бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011 - др. закон, 78/2011 - др. закон, 101/2011, 101/2013, 106/2015, 40/2015 - др. закон, 13/2016 и 108/2016)

⁷ Прим. акт Вишег суда у Београду VIII Су VIII/15-649 од 09. 12. 2015. године

предмет хитно врати суду, при чему је достава дописа више пута понављана, а уручење је извршено тек крајем јуна 2016. године. Констатовано је да је спис предмета код судског вештака стајао преко годину дана, те да је налаз и мишљење доставио 11. 07. 2016. године. Након што су странке истакле примедбе на налаз и мишљење на које се судски вештак није изјаснио, суд му је дописом од 24. 10. 2016. године наложио да хитно, под претњом новчаног кажњавања, суду достави изјашњење на примедбе на дати налаз и мишљење. У изјашњењу суда констатовано је да судски вештак тај допис није уредно примио иако га је суд више пута слао. Поменути актом Први основни суд у Београду обавестио је притуживу о Законским одредбама којима је регулисано поступање председника суда по притужби на рад суда, као и да је именовање и разрешење судских вештака у надлежности Министарства правде.

У изјашњењу од 03. 05. 2017. године судски вештак је оспорио наводе притуживе који се односе на нестручно обављено вештачење у поменутом парничном предмету. На околности држања предмета преко годину дана Министарство је затражило додатно изјашњење од вештака. У додатном изјашњењу од 13. 08. 2017. године вештак је истакао да је задатак вештачења у предмету 29П-46044/2010 био обиман и захтеван, навео је да је у временском периоду у којем је трајала израда предметног налаза и мишљења, а потом и давања одговора на примедбе на налаз и мишљење, истовремено перманентно ангажован од стране судова ради давања других налаза и мишљења, што је захтевало теренско ангажовање и стручну анализу, те да се у таквим околностима догодило и да не преузима пошту која му се доставља. Навео је и да је сачињавање одговора на примедбе притуживе на његов налаз и мишљење из јула 2016. године, захтевао поновну детаљну анализу основног налаза, због чега је одговор на примедбе доставио суду у јануару 2017. године, након чега се уредно одазивао на позиве суда.

Актом број 740-05-00739/2016-22 од 13. 09. 2017. године Министарство правде је притуживу обавестило да није нашло да постоје елементи за покретање поступка разрешења именованог судског вештака у смислу чл. 19. Закона о судским вештацима, те да је увидом у наведена изјашњења суда, судског вештака и поступајуће судије утврђено да притуживи нису била ускраћена процесна права у складу са Законом о парничном поступку⁸, као и да суд није имао примедбе на рад судског вештака. Истовремено су јој предочене одредбе Закона о парничном поступку којима је регулисано вештачење и указано јој на могућности које су јој стајале, или јој стоје на располагању ради оспоравања налаза и мишљења вештака.

У делу који се односи на неуредно и несавесно поступање вештака, Министарство правде није детаљније образложило свој став да нема елемената за покретање поступка разрешења именованог судског вештака. Неспорно је да је притужива у складу са процесним законом могла да користи, и да је користила процесна права и оспоравала дат налаз и мишљење. Међутим, оно што се јавља као спорно јесте чињеница да вештак суду није доставио налаз и мишљење у периоду дужем од једне године. Може се поставити питање да ли је савесно поступање вештака који након преузимања предмета, у року дужем од годину дана није дао тражени налаз и мишљење, а да при том није ни примао позиве суда, нити је самоиницијативно обавестио суд о разлозима због којих није био у могућности да налаз и мишљење изради раније, посебно имајући у виду дужност вештака да се придржава рокова за давање налаза и мишљења. При оваквом чињеничном стању, констатација Министарства да суд није имао примедбе на рад судског вештака, управо указује на потребу детаљнијег регулисања поступања надлежних органа по притужбама на рад вештака и предлозима за њихово разрешење, као и детаљнијег регулисања

⁸ „Сл. гласник РС”, бр. 72/2011, 49/2013 - одлука УС, 74/2013 - одлука УС и 55/2014

праћења рада вештака и обавезе судова/органа који воде поступак да о примедбама на рад вештака обавештавају орган који одлучује о разрешењу вештака.

Такође, у вези са поступањем по образложеним предлозима за разрешење вештака може се поставити питање давања могућности вештаку да се изјасни о предлогу за разрешење, као и питање формирања стручне комисије, ради оцене стручности рада вештака.

Закон прописује да у поступку који се води по предлогу за разрешење вештака министар може формирати стручну комисију од три члана из реда водећих стручњака у области у којој вештак вештачи, ради оцене стручности рада вештака и може омогућити вештаку да се изјасни о чињеницама и околностима на којима се заснива предлог за разрешење. Сам поступак разрешења није детаљније уређен. Заштитник грађана је на основу документације достављене уз поједине притужбе грађана, могао да констатује да је Министарство пре оцене основаности предлога за разрешење, пружило могућност вештацима да се изјасне о чињеницама и околностима на којима су ти предлози засновани. И поред тога, с обзиром да Закон не прописује обавезу Министарства да пружи могућност вештаку да се изјасни о чињеницама и околностима на којима се заснива предлог за разрешење, већ само оставља могућност за то, Заштитник грађана је става да је потребно преиспитати наведене одредбе, како би се избегле потенцијалне злоупотребе и недоследности у раду, и омогућило вештаку да се у сваком случају изјасни на наводе предлога за разрешење.

Примедбе на које су грађани указивали Заштитнику грађана у одређеном броју притужби, односиле су се на чињеницу да је у поступку по предлогу за разрешење вештака изостало формирање стручне комисије, ради оцене стручности рада вештака. Неспорно је да не постоји обавеза формирања стручне комисије у поступку по предлогу за разрешење вештака. Формирање стручне комисије ради оцене стручности рада вештака, зависи од слободне оцене министра. Закон не прописује критеријуме на основу којих ће се ценити оправданост формирања стручне комисије. Оваква регулатива, такође, оставља простора за злоупотребу овлашћења датих Министарству. Према мишљењу Заштитника грађана, у појединим случајевима, посебно када је реч о оцени стручности рада вештака, формирање стручне комисије је неопходно. Стога би детаљније регулисање поступка разрешења судских вештака и прецизирање норми које се односе на формирање стручне комисије, допринело правној сигурности.

Анализом важећих законских одредби може се констатовати да сем разлога за разрешење вештака, Закон о судским вештацима не прописује различите санкције за повреде прописаних дужности вештака у зависности од значаја, односно тежине повреде дужности. Заштитник грађана је става да поред разрешења вештака, законом треба предвидети и друге санкције за повреде обавеза вештака, које ће бити адекватне тежини учињене повреде.

Имајући у виду све наведено, у циљу заштите права и интереса судских вештака, али и грађана који се обраћају Министарству тражећи утврђивање одговорности вештака од значаја је да процедуре у вези са именовањем и разрешењем, буду јасне како би се онемогућиле злоупотребе и арбитрарност у поступку именовања вештака односно њиховог разрешења.

Разматрајући притужбе које су се односиле на забрану обављања вештачења када је против вештака покренут кривични поступак за кривично дело које га чини недостојним за обављање послова вештачења, Заштитник грађана је могао да констатује да није прописана процедура која детаљније регулише поступање Министарства када од

надлежног органа добије обавештење да је против вештака покренут кривични поступак. Наиме, чланом 20. Закона о судским вештацима прописана је немогућност обављања вештачења док против вештака траје кривични поступак за кривично дело које га чини недостојним за обављање послова вештачења, као и обавеза надлежних органа да о покретању кривичног поступка против вештака и исходу правноснажно окончаног поступка, обавесте Министарство. Заштитник грађана је, из документације⁹ достављене уз притужбе, могао да уочи да у ситуацији када прими обавештење надлежног органа о покретању кривичног поступка против вештака, Министарство дописом обавештава председника суда за чије је подручје вештак именован, о покретању кривичног поступка против вештака. Истовремено, Министарство указује председнику суда о потреби да о томе обавести све судије са подручја тог суда, као и обавези поступања у складу са чл. 20. Закона. При том, Законом о судским вештацима у чл. 16. ст. 2. прописано је да се у Регистар вештака (који води Министарство) уносе следећи подаци: редни број уписа, презиме, име једног родитеља и име вештака, година рођења, његово пребивалиште, адреса и телефонски број, звање, област вештачења и ужа специјалност, број и датум решења о именовању, односно разрешењу вештака. Чињеница привремене немогућности обављања вештачења због покретања кривичног поступка за кривично дело које вештака чини недостојним за обављање послова вештачења, не уписује се у Регистар вештака, како би се учинила доступним и свим другим субјектима који имају потребу за ангажовањем вештака. Заштитник грађана је става да би у циљу обезбеђивања правне сигурности, требало дефинисати појам (не)достојности вештака, прописати процедуру поступања у ситуацијама када је против вештака покренут кривични поступак, као и да би у Регистар вештака требало унети и податак о привременој немогућности обављања вештачења.

Одредбама чл. 9. ст. 1. Закона о министарствима¹⁰, прописано је да Министарство правде обавља послове државне управе који се односе, између осталог, и на судске вештаке. Сходно одредбама чл. 12. ст. 1. Закона о државној управи¹¹, органи државне управе припремају нацрте закона, друге прописе и опште акте за Владу.

Сходно члану 1. став 2. Закона о Заштитнику грађана, право и обавеза Заштитника грађана је и да се стара о заштити и унапређењу људских и мањинских слобода и права. Имајући у виду све наведено, као и да је Националном стратегијом реформе правосуђа за период 2013-2018. године препозната потреба унапређења квалитета судских вештака, унапређења процеса њиховог именовања и јачања транспарентног механизма одговорности судских вештака, а Акционим планом за спровођење те стратегије утврђене мере и активности за њено спровођење, Заштитник грађана упућује ово мишљење Министарству правде на основу чл. 24. ст. 2. Закона о Заштитнику грађана, сматрајући да ће допринети законитом и правилном остваривању и заштити права грађана.

ЗАМЕНИК ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

Роберт Сеши

Доставити:

- Министарству правде,
- притужилама,
- у списе предмета.

⁹ Пример акт Министарства правде број: 740-05-00669/2016-22 од 10. 08. 2017. године

¹⁰ „Сл. гласник РС“, бр. 44/2014, 14/2015, 54/2015 и 96/2015 - др. закон

¹¹ „Сл. гласник РС“, 79/2005, 101/2007, 95/2010 и 99/2014